

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра патологічної анатомії
Навчальний рік 2024-2025

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
«КЛІНІЧНА ПАТОЛОГІЯ»
(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибірковий освітній компонент Вибірковий
Форма здобуття освіти Очна

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність 221 «Стоматологія»

Освітньо-професійна програма «Стоматологія» другого (магістерського)
рівня вищої освіти

Курс третій

Силабус освітнього компоненту
розглянуто на засіданні кафедри
патологічної анатомії

Протокол від
«15» червня 2022 року № 21

Завідувач кафедри

(підпис)

І.В. Сорокіна
(ініціали, прізвище)

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем загальної
і передфахової підготовки

Протокол від
«31» серпня 2022 року № 1

Голова

(підпис)

О.Ю. Вовк
(ініціали, прізвище)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Сорокіна Ірина Вікторівна – в.о. завідувача кафедри патологічної анатомії, д.мед.н., професор;
2. Галата Дар'я Ігорівна – к.мед.н, доцент кафедри патологічної анатомії;
3. Наумова Ольга Володимирівна – к.мед.н, доцент кафедри патологічної анатомії;
4. Калужина Оксана Володимирівна – к.мед.н, доцент кафедри патологічної анатомії.

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1. Сорокіна Ірина Вікторівна – в.о. завідувача кафедри патологічної анатомії, д.мед.н., професор; +38-057-707-73-33; iv.sorokina@knmu.edu.ua
<https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-patologichnoyi-anatomiyi/>
<https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=21>
2. Марковський Володимир Дмитрович – д.мед.н., професор кафедри; +38-057-707-73-33;
<https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-patologichnoyi-anatomiyi/>
<https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=21>
3. Губіна-Вакулик Галина Іванівна – д.мед.н., професор кафедри; +38-057-707-73-33;
hi.hubina-vakulik@knmu.edu.ua; <https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=21>
<https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-patologichnoyi-anatomiyi/>
4. Гаргін Віталій Віталійович – д.мед.н., професор кафедри; +38-057-707-73-33;
vv.harhin@knmu.edu.ua; <https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=21>
<https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-patologichnoyi-anatomiyi/>
5. Кіхтенко Олена Валеріївна – д.мед.н., доцент кафедри +38-057-707-73-33;
ov.kykhtenko@knmu.edu.ua; <https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=21>
<https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-patologichnoyi-anatomiyi/>
6. Наумова Ольга Володимирівна – к.мед.н., доцент кафедри; +38-057-707-73-33;
ov.naumova@knmu.edu.ua; <https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=21>
<https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-patologichnoyi-anatomiyi/>
7. Плітень Оксана Миколаївна – к.мед.н., доцент кафедри; +38-057-707-73-33;
om.pliten@knmu.edu.ua; <https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=21>
<https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-patologichnoyi-anatomiyi/>
8. Шапкін Антон Сергійович – к.мед.н., доцент кафедри; +38-057-707-73-33;
as.shapkyn@knmu.edu.ua; <https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=21>
<https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-patologichnoyi-anatomiyi/>
9. Потапов Сергій Миколайович – д.мед.н., професор кафедри; +38-057-707-73-33;
sm.potapov@knmu.edu.ua; <https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=21>
<https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-patologichnoyi-anatomiyi/>
10. Калужина Оксана Володимирівна – к.мед.н., доцент кафедри; +38-057-707-73-33;
ov.kaluzhina@knmu.edu.ua; <https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=21>
<https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-patologichnoyi-anatomiyi/>
11. Талапова Поліна Сергіївна – асистент кафедри; +38-057-707-73-33;
ps.talapova@knmu.edu.ua; <https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=21>
<https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-patologichnoyi-anatomiyi/>

Консультації:

Очні консультації: місце проведення: кафедра патологічної анатомії пр. Науки, 4, м. Харків, головний корпус ХНМУ, 3 поверх за попередньою домовленістю; Он-лайн консультації за попередньою домовленістю для чого необхідно написати листа на корпоративну пошту черговому викладачеві згідно графіку чергувань по кафедрі або викладачеві академічної групи, що дасть посилання до конференції у Google Meet, де відбуватиметься онлайн консультація.

Локація кафедри: пр. Науки, 4, м. Харків, головний корпус ХНМУ, 3 поверх

ВСТУП

Силабус освітнього компоненту «Клінічна патологія» складена відповідно до Освітньо-професійної програми “Стоматологія” та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) другого рівня (магістр) галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія».

Опис освітнього компоненту (анотація) Клінічна патологія – освітній компонент, що розкриває основні положення про роль та місце патологоанатома в системі охорони здоров'я, організацію та призначення патологоанатомічної служби, прижиттєву патоморфологічну діагностику, навички аналізу та попередження діагностично-лікувальних помилок, а також видачі лікарського свідоцтва про смерть. Висвітлює професійні вимоги що до лікаря-патологоанатома, поняття про нозологію, основне захворювання, його ускладнення та причини смерті. Розкриває підхід до розтину померлих як дорослих осіб, так і немовлят з прикладами написання протоколу розтину, клініко-патологоанатомічного епікризу і оформлення свідоцтв про смерть. Дає рекомендації з практичних робіт лікаря - патологоанатома.

Предметом вивчення освітнього компоненту є основи морфологічної діагностики патологічних процесів та захворювань шляхом дослідження біоптатів, післяопераційного та секційного матеріалу.

Міждисциплінарні зв'язки: Вивчення освітнього компоненту передбачає попереднє засвоєння освітніх компонентів з медичної біології, анатомії людини, гістології, ембріології та цитології, мікробіології, вірусології та імунології, патологічної анатомії та засвоєння суміжних освітніх компонентів з судової медицини.

Пререквізити: медична біологія, анатомія людини, фізіологія, гістологія, цитологія, ембріологія; мікробіологія, вірусологія та імунологія, патологічна анатомія.

Постреквізити: внутрішня медицина (у тому числі інфекційні хвороби та епідеміологія), загальна медична підготовка (оториноларингологія, неврологія, нейростоматологія, дерматологія, венерологія, психіатрія та медична психологія), екстрена та невідкладна терапевтична та хірургічна допомога, терапевтична стоматологія, хірургічна стоматологія, ортопедична стоматологія .

Посилання на сторінку освітнього компоненту в MOODLE
<http://distance.knmu.edu.ua/course/index.php?categoryid=257>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

1.1. Метою вивчення освітнього компоненту є оволодіння здобувач освіти методами клініко-анатомічного аналізу біопсійного, операційного та секційного матеріалу і принципами формулювання діагнозу, технікою розтину та оформлення патологоанатомічної документації.

1.2. Основними завданнями вивчення освітнього компоненту «Патоморфологія» є набуття здобувачами освіти компетентностей згідно до загальних і фахових компетентностей освітньо-професійної програми «Стоматологія» другого рівню вищої освіти за спеціальністю 221 Стоматологія (освітній компонент «Патоморфологія»).

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє освітній компонент (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування здобувачами освіти компетентностей:

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування здобувачами освіти компетентностей:

інтегральні: Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або

здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

загальні: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність застосовувати знання у практичній діяльності; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; здатність до адаптації та дії в новій ситуації; здатність працювати в команді; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальні (фахові, предметні): спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані; спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани; спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області; спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями; спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції; спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області; спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги; спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології; спроможність ведення нормативної медичної документації; спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛО; спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності. спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.

1.3.2. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами освіти наступних **програмних результатів навчання:**

ПРН 1 - Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2).

ПРН 2. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5).

ПРН 3 – Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за списком 5, пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).

ПРН 4 – Визначати остаточний клінічний діагноз дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1).

ПРН 5 – Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу (за списком 4).

ПРН 6 – Планувати та втілювати заходи профілактики стоматологічних захворювань серед населення для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань.

ПРН 10 – Визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній патології (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН 17 – Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.

ПРН 19 – Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

1.3.3. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами освіти наступних **соціальний навичок (Soft skills):**

- управління інформацією
- вміння формувати власну думку та приймати рішення;
- емоційний інтелект;
- вміння спілкування з колегами та родичами пацієнтів.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика освітнього компоненту	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 221 «Стоматологія»	Рік підготовки (курс):	
		3-й	
		Семестр	
		VI	
Годин для денної (або вечірньої) форми навчання: аудиторних – 20 самостійної роботи здобувача – 70	Освітній ступінь: Другий (магістерський) ОПП: Стоматологія	Лекції	
		год.	год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	
		Лабораторні	
		год.	
		Самостійна робота	
		70 год.	
Індивідуальні завдання: год.			
Вид підсумковою контролю: залік			

2.1 Опис освітнього компоненту

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1			
2			
	Всього годин		

2.2.2 Семінарські заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1				
2				
	Всього годин			

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
-------	------------	-----------------	-----------------	----------------

1	<p>Завдання, методи та організація патологоанатомічної служби, її місце у системі охорони здоров'я України. Історія розвитку патологоанатомічної служби в Україні.</p> <p>Основні принципи організації патологоанатомічної служби у лікувально-профілактичних закладах.</p> <p>Основна патологоанатомічна документація (накази, положення, інструкції).</p> <p>Обов'язкові форми медичної документації в патологоанатомічному установі (підрозділі).</p>	2	<p>розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів,; відвідування патологоанатомічного розтину померлого.</p>	<p><u>Поточний контроль</u>: усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <u>Підсумковий контроль</u>: залік.</p>
2	<p>Метод дослідження біопсійного, операційного матеріалу та послідів. Правила дослідження і порядок оформлення документації щодо дослідження морфологічного матеріалу.</p> <p>Участь у макроскопічному вивченні, вирізанні, маркуванні матеріалів для прижиттєвої морфологічної діагностики.</p>	3	<p>розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів,; відвідування патологоанатомічного розтину померлого.</p>	<p><u>Поточний контроль</u>: усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <u>Підсумковий контроль</u>: залік.</p>
3	<p>Аналіз і оцінка результатів морфологічного дослідження біоптатів, операційних матеріалів, послідів. Роль морфологічних досліджень у комплексі обстеження і лікування хворих.</p>	2	<p>розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів,; відвідування патологоанатомічного розтину померлого.</p>	<p><u>Поточний контроль</u>: усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <u>Підсумковий контроль</u>: залік.</p>
4	<p>Патологоанатомічний розтин померлого (дорослої людини, новонародженого, мертвонародженого або плоду). Значення розтину як достовірного джерела інформації про причини смерті людини і смертності</p>	3	<p>розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів,; відвідування</p>	<p><u>Поточний контроль</u>: усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні</p>

	<p>населення, про якість діагностики та лікування в лікувально-профілактичних установах. Порядок проведення розтину і оформлення патологоанатомічної документації щодо нього. Правила оформлення «Лікарського свідоцтва про смерть», «Лікарського свідоцтва про перинатальну смерть».</p> <p>Міжнародна класифікація хвороб (МКХ) – нормативний документ, що забезпечує єдність методичних підходів та міжнародну верифікацію матеріалів. МКХ 10-го та 11-го перегляду.</p> <p>Робота з Міжнародною класифікацією хвороб X перегляду (1995 р.) згідно патологоанатомічного діагнозу розтину.</p> <p>Порядок оформлення протоколу патологоанатомічного розтину трупа.</p>		<p>патологоанатомічного розтину померлого.</p>	<p>завдання; реферати; <u>Підсумковий контроль</u>: залік.</p>
5	<p>Принципи формулювання клінічного та патологоанатомічного діагнозів. Складання патологоанатомічного діагнозу.</p> <p>Клініко-морфологічний аналіз матеріалів проведеного патологоанатомічного розтину трупа в аспекті оцінки якості прижиттєвої діагностики та лікування (патологоанатомічна експертиза).</p> <p>Співставлення клінічного та патологоанатомічного діагнозів. Категорії розбіжностей діагнозів.</p> <p>Написання патологоанатомічного епікризу.</p>	3	<p>розповідь- пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів,; відвідування патологоанатомічного розтину померлого.</p>	<p><u>Поточний контроль</u>: усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <u>Підсумковий контроль</u>: залік.</p>

6	Особливості перебігу, мінливість захворювань. Патоморфоз захворювань (природний і індукований). Патологія діагностичних і лікувальних процедур (ятрогенія).	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів,; відвідування патологоанатомічного розтину померлого.	<i>Поточний контроль:</i> усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <i>Підсумковий контроль:</i> залік.
7	Підготовка і проведення засідання лікувально-контрольної комісії, комісії по вивченню смертельних наслідків та клініко-анатомічної конференції. Деонтологічні і етичні аспекти в патологоанатомічній практиці.	3	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів,; відвідування патологоанатомічного розтину померлого.	<i>Поточний контроль:</i> усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <i>Підсумковий контроль:</i> залік.
8	Підсумкове заняття. Залік.	2		залік.
Всього годин практичних занять		20		

2.2.4. Лабораторні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1				
2				
	Всього годин			

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Завдання, методи та організація патологоанатомічної служби, її місце у системі охорони здоров'я України. Історія розвитку патологоанатомічної служби в Україні. Основні принципи організації патологоанатомічної служби у лікувально-профілактичних закладах. Основна патологоанатомічна документація (накази, положення,	3	Самостійна робота здобувачів з літературою, підготовка рефератів, Використання тестових завдань для самоконтролю	Усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; реферати; самоконтроль

	інструкції). Обов'язкові форми медичної документації в патологоанатомічному установі (підрозділі).			
2	Метод дослідження біопсійного, операційного матеріалу та послідів. Правила дослідження і порядок оформлення документації щодо дослідження морфологічного матеріалу.	5	Самостійна робота здобувачів з літературою, підготовка рефератів, Використання тестових завдань для самоконтролю	Усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; реферати; самоконтроль
3	Правила взяття й обробки матеріалу, отриманого з різних органів і патологічних утворень	5	Самостійна робота здобувачів з літературою, підготовка рефератів, Використання тестових завдань для самоконтролю	Усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; реферати; самоконтроль
4	Аналіз і оцінка результатів морфологічного дослідження біоптатів, операційних матеріалів, послідів. Роль морфологічних досліджень у комплексі обстеження і лікування хворих.	5	Самостійна робота здобувачів з літературою, підготовка рефератів, Використання тестових завдань для самоконтролю	Усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; реферати; самоконтроль
5	Патологоанатомічний розтин померлого (дорослої людини, новонародженого, мертвнонародженого або плоду). Значення розтину як достовірного джерела інформації про причини смерті людини і смертності населення, про якість діагностики та лікування в лікувально-профілактичних установах. Порядок проведення розтину і оформлення патологоанатомічної документації щодо нього. Правила оформлення «Лікарського свідоцтва про смерть», «Лікарського свідоцтва про перинатальну смерть».	8	Самостійна робота здобувачів з літературою, підготовка рефератів, Використання тестових завдань для самоконтролю	Усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; реферати; самоконтроль

	<p>Міжнародна класифікація хвороб (МКХ) – нормативний документ, що забезпечує єдність методичних підходів та міжнародну <u>верифікацію</u> матеріалів. МКХ 10-го та 11-го перегляду.</p> <p>Робота з Міжнародною класифікацією хвороб X перегляду (1995 р.) згідно патологоанатомічного діагнозу розтину.</p> <p>Порядок оформлення протоколу патологоанатомічного розтину трупа.</p>			
6	<p>Порядок призначення і проведення патологоанатомічних розтинів трупів. Загальні положення.</p> <p>Порядок проведення розтинів трупів осіб, померлих в стаціонарі.</p> <p>Порядок проведення розтинів трупів осіб, померлих поза стаціонаром. Порядок проведення розтинів трупів новонароджених і мертворождалих, дитячих трупів</p>	7	<p>Самостійна робота здобувачів з літературою, підготовка рефератів, Використання тестових завдань для самоконтролю</p>	<p>Усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; реферати; самоконтроль</p>
7	<p>Методи патологоанатомічного розтину трупа. Особливості розтину трупа новонародженого, мертворожденного або плоду.</p>	6	<p>Самостійна робота здобувачів з літературою, підготовка рефератів, Використання тестових завдань для самоконтролю</p>	<p>Усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; реферати; самоконтроль</p>
8	<p>Принципи формулювання клінічного та патологоанатомічного діагнозів. Складання патологоанатомічного діагнозу. Клініко-морфологічний аналіз матеріалів проведеного патологоанатомічного розтину трупа в аспекті оцінки якості прижиттєвої діагностики та лікування (патологоанатомічна експертиза).</p> <p>Співставлення клінічного та патологоанатомічного діагнозів. Категорії розбіжностей діагнозів. Написання патологоанатомічного епікризу.</p>	8	<p>Самостійна робота здобувачів з літературою, підготовка рефератів, Використання тестових завдань для самоконтролю</p>	<p>Усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; реферати; самоконтроль</p>
9	<p>Особливості перебігу, мінливість захворювань. Патоморфоз</p>	5	<p>Самостійна робота</p>	<p>Усне опитування;</p>

	захворювань (природний і індукований). Патологія діагностичних і лікувальних процедур (ятрогенія).		здобувачів з літературою, підготовка рефератів, Використання тестових завдань для самоконтролю	письмове опитування; тестовий контроль; реферати; самоконтроль
10	Підготовка і проведення засідання лікувально-контрольної комісії, комісії по вивченню смертельних наслідків та клініко-анатомічної конференції. Деонтологічні і етичні аспекти в патологоанатомічній практиці.	5	Самостійна робота здобувачів з літературою, підготовка рефератів, Використання тестових завдань для самоконтролю	Усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; реферати; самоконтроль
11	Патоморфологічні основи реанімації та інтенсивної терапії, їх зв'язок з судово-медичною оцінкою змін органів та тканин.	5	Самостійна робота здобувачів з літературою, підготовка рефератів, Використання тестових завдань для самоконтролю	Усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; реферати; самоконтроль
12	Порядок рецензування історії хвороби.	3	Самостійна робота здобувачів з літературою, підготовка рефератів, Використання тестових завдань для самоконтролю	Усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; реферати; самоконтроль
13	Підготовка до заліку.	5	Самостійна робота здобувачів з літературою, підготовка рефератів, Використання тестових завдань для самоконтролю	Усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; реферати; самоконтроль
	Всього годин	70		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ»

Поточний контроль (далі – ПК) проводиться викладачем академічної групи на кожному аудиторному занятті з метою перевірки рівня підготовки здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. За результатами засвоєння кожної теми заняття виставляється оцінка з використанням 4-бальної системи (оцінка знань та вмінь аналізувати та трактувати як уміння та навички патологоанатома при вивченні тих чи інших патологічних процесів з питань з клінічної патології, та особливостей заповнення медичних документів з питань організації та роботи патологоанатомічної служби згідно наказам МОЗ України та роботи прокуратури, оформлення протоколу розтину).

Загальна навчальна діяльність (ЗНД) – це навчальна діяльність здобувача освіти впродовж всього періоду вивчення освітнього компоненту, що закінчуються оцінкою з формою контролю «залік». ЗНД вважається виконаною, якщо здобувач відпрацював всі пропущені аудиторні заняття, а середній бал за всі теми ПК дорівнює 3-ом балам та вище. Бали за ЗНД розраховуються як середнє арифметичне балів ПК за всі теми впродовж всього періоду вивчення освітнього компоненту (з точністю до сотих) за таблицею 1, автоматично в межах функціоналу електронного журналу АСУ. ЗНД визначається у балах від 120 до 200 та відміткою – «зараховано», «не зараховано».

Підсумкове заняття (далі – ПЗ) – це останнє практичне заняття, на якому проводиться оцінювання набутих компетентностей після завершеної освітнього компоненту, що складається з сукупності навчальних елементів програми освітнього компоненту. ПЗ приймається викладачем академічної групи та включає контроль усіх видів підготовки (теоретичної, практичної, самостійної та інших). За ПЗ виставляється оцінка, що є однією з оцінок ПК.

Після проведення ПЗ відповідальний за організацію навчально-методичної роботи на кафедрі або викладач академічної групи виставляють здобувачу освіти відповідну оцінку за таблицею 2 «у індивідуальний навчальний план здобувача освіти» та заповнює відомості успішності з освітнього компоненту.

Для успішної підготовки та проведенню ПЗ на інформаційному стенді, та сторінці кафедри сайту університету такі матеріали:

- 1) перелік теоретичних питань (у т.ч. питання із самостійної роботи);
- 2) перелік практичних навичок;
- 3) перелік облікових медичних документів;
- 4) критерії оцінки знань і умінь здобувачів освіти;
- 5) графік відпрацювань занять здобувачами освіти впродовж семестру,

Оцінювання самостійної роботи, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при підсумковому контролі.

Оцінка з освітнього компоненту

Максимальна кількість балів, яку здобувач може набрати за вивчення «Клінічної патології» – 200 балів. Мінімальна кількість балів становить 120 (таблиця 2).

Здобувачам освіти, що були допущені до складання заліку, але не склали його, виставляється оцінка F_x, якщо вони. Оцінка F виставляється здобувачам, які не допущені до складання заліку.

Оцінки "F_x" або "F" ("незараховано") виставляються здобувачам, яким не зараховано вивчення освітнього компоненту «Клінічна патологія».

Таблиця 1

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність
у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

Таблиця 2

Відповідність оцінок за 200 бальною шкалою,
чотирибальною (національною) шкалою та шкалою ECTS

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною (національною) шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

**Критерії оцінювання результатів навчальної діяльності
здобувачів освіти**

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
«Дуже добре»	Здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
«Добре»	Здобувач вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
«Задовільно»	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
«Достатньо»	Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
«Незадовільно» з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
«Незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів
Зокрема, критерії оцінювання практичних навичок з освітніх компонентів	
«Виконав»	Здобувач освіти відповідає високому (творчому) рівню компетентності: здобувач виявляє особливі творчі здібності, без помилок самостійно демонструє виконання практичних умінь та володіє системними теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.) та має здібності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях.
«Виконав»	Здобувач самостійно демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі неточності, які швидко виправляє, володіє теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.)
«Виконав»	здобувач демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі помилки, які може виправити при корекції їх викладачем, володіє задовільними теоретичними знаннями (знає основні положення методики виконання практичних

	навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.).
«Не виконав»	Здобувач не може самостійно продемонструвати практичні вміння (виконує їх, допускаючи грубі помилки), не володіє достатнім рівнем теоретичних знань (не знає методики виконання практичних навичок, показань і протипоказань, можливих ускладнень, та ін.).

3.2. Питання до заліку:

1. Завдання, методи та організація патологоанатомічної служби, її місце у системі охорони здоров'я України. Історія розвитку патологоанатомічної служби в Україні.
2. Основні принципи організації патологоанатомічної служби у лікувально-профілактичних закладах.
3. Основна патологоанатомічна документація (накази, положення, інструкції).
4. Обов'язкові форми медичної документації в патологоанатомічному установі (підрозділі).
5. Метод дослідження біопсійного, операційного матеріалу та послідів. Правила дослідження і порядок оформлення документації щодо дослідження морфологічного матеріалу.
6. Участь у макроскопічному вивченні, вирізанні, маркуванні матеріалів для прижиттєвої морфологічної діагностики.
7. Аналіз і оцінка результатів морфологічного дослідження біоптатів, операційних матеріалів, послідів. Роль морфологічних досліджень у комплексі обстеження і лікування хворих.
8. Патологоанатомічний розтин померлого (дорослої людини, новонародженого, мертвнонародженого або плоду). Значення розтину як достовірного джерела інформації про причини смерті людини і смертності населення, про якість діагностики та лікування в лікувально-профілактичних установах. Порядок проведення розтину і оформлення патологоанатомічної документації щодо нього.
9. Правила оформлення «Лікарського свідоцтва про смерть», «Лікарського свідоцтва про перинатальну смерть».
10. Міжнародна класифікація хвороб (МКХ) – нормативний документ, що забезпечує єдність методичних підходів та міжнародну верифікацію матеріалів. МКХ 10-го та 11-го перегляду.
11. Робота з Міжнародною класифікацією хвороб X перегляду (1995 р.) згідно патологоанатомічного діагнозу розтину.
12. Порядок оформлення протоколу патологоанатомічного розтину трупа.
13. Принципи формулювання клінічного та патологоанатомічного діагнозів. Складання патологоанатомічного діагнозу.
14. Клініко-морфологічний аналіз матеріалів проведеного патологоанатомічного розтину трупа в аспекті оцінки якості прижиттєвої діагностики та лікування (патологоанатомічна експертиза).
15. Співставлення клінічного та патологоанатомічного діагнозів. Категорії розбіжностей діагнозів.
16. Написання патологоанатомічного епікризу.
17. Особливості перебігу, мінливість захворювань. Патоморфоз захворювань (природний і індукований).
18. Патологія діагностичних і лікувальних процедур (ятрогенія).
19. Підготовка і проведення засідання лікувально-контрольної комісії, комісії по вивченню смертельних наслідків та клініко-анатомічної конференції.
20. Деонтологічні і етичні аспекти в патологоанатомічній практиці.

3.3. Контрольні питання

1. Завдання, методи та організація патологоанатомічної служби, її місце у системі охорони здоров'я України. Історія розвитку патологоанатомічної служби в Україні.
2. Основні принципи організації патологоанатомічної служби у лікувально-профілактичних закладах.
3. Основна патологоанатомічна документація (накази, положення, інструкції).
4. Обов'язкові форми медичної документації в патологоанатомічному установі (підрозділі).
5. Метод дослідження біопсійного, операційного матеріалу та послідів. Правила дослідження і порядок оформлення документації щодо дослідження морфологічного матеріалу.
6. Участь у макроскопічному вивченні, вирізання, маркуванні матеріалів для прижиттєвої морфологічної діагностики.
7. Аналіз і оцінка результатів морфологічного дослідження біоптатів, операційних матеріалів, послідів. Роль морфологічних досліджень у комплексі обстеження і лікування хворих.
8. Патологоанатомічний розтин померлого (дорослої людини, новонародженого, мертвнонародженого або плоду). Значення розтину як достовірного джерела інформації про причини смерті людини і смертності населення, про якість діагностики та лікування в лікувально-профілактичних установах. Порядок проведення розтину і оформлення патологоанатомічної документації щодо нього.
9. Правила оформлення «Лікарського свідоцтва про смерть», «Лікарського свідоцтва про перинатальну смерть».
10. Міжнародна класифікація хвороб (МКХ) – нормативний документ, що забезпечує єдність методичних підходів та міжнародну верифікацію матеріалів. МКХ 10-го та 11-го перегляду.
11. Робота з Міжнародною класифікацією хвороб X перегляду (1995 р.) згідно патологоанатомічного діагнозу розтину.
12. Порядок оформлення протоколу патологоанатомічного розтину трупа.
13. Принципи формулювання клінічного та патологоанатомічного діагнозів. Складання патологоанатомічного діагнозу.
14. Клініко-морфологічний аналіз матеріалів проведеного патологоанатомічного розтину трупа в аспекті оцінки якості прижиттєвої діагностики та лікування (патологоанатомічна експертиза).
15. Співставлення клінічного та патологоанатомічного діагнозів. Категорії розбіжностей діагнозів.
16. Написання патологоанатомічного епікризу.
17. Особливості перебігу, мінливість захворювань. Патоморфоз захворювань (природний і індукований).
18. Патологія діагностичних і лікувальних процедур (ятрогенія).
19. Підготовка і проведення засідання лікувально-контрольної комісії, комісії по вивченню смертельних наслідків та клініко-анатомічної конференції.
20. Деонтологічні і етичні аспекти в патологоанатомічній практиці.

3.4. Індивідуальні завдання

Оцінювання індивідуальних завдань здобувача здійснюється за виконання завдань викладачем:

- доповідь реферату на практичному занятті 0-2 бали;
- доповідь з презентацією на практичному занятті 0-3 бали,
- доповідь на науково-практичних конференціях кафедри, університету, написання тез, статей 0-5 балів;
- участь у Всеукраїнській олімпіаді – 5-10 балів

Бали за індивідуальні завдання здобувача (загалом не більше 10 балів) можуть додаватися як заохочувальні додаткові бали до підсумкового балу за поточну навчальну діяльність, розраховану з використанням таблиці 2 і входять в склад оцінки з освітнього компоненту.

3.5. Правила оскарження оцінки

Оскарження отриманої здобувачем вищої освіти оцінки здійснюється згідно «Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю здобувачів освіти ХНМУ», затвердженого Наказом ХНМУ від 30.09.2020 №252.

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Здобувачі освіти зобов'язані систематично опановувати теоретичні знання та практичні навички, що передбачені навчальною програмою з освітнього компоненту; завжди мати охайний зовнішній вигляд (білий халат, шапочка); вимикати мобільні пристрої під час проведення практичних занять; виконувати правила внутрішнього розпорядку ХНМУ.

Під час занять дозволяється: залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача; пити безалкогольні напої; фотографувати слайди презентацій; брати активну участь у ході заняття; заборонено: їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження); палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби; нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу; грати в азартні ігри; наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території); галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять. Не допускаються запізнення здобувачів на практичні заняття. Практичні заняття передбачають активну участь під час обговорення в аудиторії, здобувачі мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі: повага до колег, толерантність до інших та їхнього досвіду, сприйнятливість та неупередженість, здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента, ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів, я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції, обов'язкове знайомство з першоджерелами. Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю. Відвідування практичних занять є обов'язковим.

Здобувачі освіти з особливими потребами повинні попередити викладача до початку занять, на прохання здобувача це може зробити староста групи. Якщо у здобувача виникнуть будь-які питання, він може його завжди вирішити перш за все з викладачем або завучем кафедри, якщо це потрібно.

Охорона праці:

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Кафедра патологічної анатомії підтримує нульову толерантність до плагіату. Від здобувачів освіти очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо

того, що саме вважати плагиатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

- Наказ №305 від 27.08.19 р. щодо організації навчально-виховного процесу в ХНМУ
- Кодекс академічної доброчесності ХНМУ.
- Наказ № 165 від 02.07.2020 р. про заходи з розвитку системи академічної доброчесності в ХНМУ.
- Положення про академічну доброчесність.
- Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ.
- Рекомендації Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.
- Закон України «Про освіту», стаття 42.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Патоморфологія: нац. Підруч. / В.Д. Марковський, В.О. Туманський, І.В. Сорокіна та ін., за ред. В.Д.Марковського, В.О.Туманського. — К.: ВСВ «Медицина». 2015 — 936с., кольор.вид. ISBN 978-617-505-450-5.

2. Поспішіль Ю.О., Вовк В.І. Патологічна анатомія стоматологічних хвороб — Львів, Компакт-ЛІВ — 103С.

3. Патоморфологія = Pathomorphology : Атлас = Atlas (укр. і англ. мовами) / [Багрій М. М., Боднар Л. П., Боднар П. Я. та ін. ; за ред.: Боднара Я. Я., Багрія М. М., Зербіно Д. Д., Романюка А. М., Волошина В. Д.]. — Вінниця : Нова Книга, 2021. — 648 с. ISBN 978-966-382-918-0

4. Кумар В. Основи патології за Роббінсом : пер 10-го англ. вид. : у 2 т. / Віней Кумар, абдул К. Аббас, Джон К. Астер ; наук. ред. пер. проф.: І. Сорокіна, С. Гичка, І. Давиденко. — К. : ВСВ “Медицина”, 2019. — XII, 420с.

5. Pathomorphology : textbook / I.V. Sorokina, V.D. Markovskiy, D.I. Halata et al. ; edited by I.V. Sorokina, V.D. Markovskiy, D.I. Halata. — Kyiv : AUS Medicine publishing, 2019. — 320 p. + 2 colour inserts (8p. + 12 p.).

Допоміжна

1. Histology for Pathologists/ ad. Stacey E. Mills — Philadelphia — Baltimore - New York — London — 2020 — 1320P.

2. Міжнародна статистична класифікація хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я.- ВОЗ, Женева, 1998. — ТТ.1,2,3.

3. НАКАЗ МОЗ України від 06.09.2021 № 1877 «Про затвердження Порядку проведення патологоанатомічного розтину».

Електронні ресурси

<http://library.med.utah.edu/WebPath/webpath.html>

<http://www.webpathology.com>

<https://www.geisingermedicallabs.com/lab/resources.shtml>

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Посилання на сторінку освітнього компонента в MOODLE

<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=257>